

Norsk Oljemuseum Årbok 2017

Åpen, uavhengig og stolt

Åpen, uavhengig og stolt! Dette er kjerneverdier Norsk Oljemuseum har nedfelt i sitt strategidokument – og som vi ønsker å leve opp til i vårt arbeid med å dokumentere og formidle historien om norsk olje- og gassvirksomhet. I tillegg sier museets visjon at vi skal tilby «Kunnskap og opplevelser som skaper nysgjerrighet og innsikt» omkring denne industrien. Hva innebærer dette i praksis? Hvordan kan vi balansere museets samfunnsoppdrag i en tid hvor energi fra olje og gass er under sterkt press i klimadebatten?

Norsk Oljemuseum åpnet i 1999 og er fortsatt en relativt ung institusjon i det norske museumslandskapet. Fram til åpningen for snart 20 år siden hadde fortellingen om det norske offshoreeventyret i hovedsak handlet om viktige oljefunn, teknologisk avanserte utbygginger, mange arbeidsplasser, enorme inntekter – og industriens samfunnsbyggende rolle. De siste 10–15 årene har dette bildet endret seg radikalt. Debatten er blitt polarisert. Spenningen mot miljøinteressene har næringen levd med lenge, men de seineste årene har klimaspørsmålet meldt seg med stadig større tyngde.

Sammenhengen mellom energiproduksjon fra fossile kilder, og Norges rolle som stor eksportør

av olje og gass, har fått en helt annen plass i samfunnsdebatten.

Samtidig er Norge i den heldige situasjonen som «Annerledeslandet» når det gjelder politiske forhold, naturressurser og tilgang på energi. Vi er få mennesker som lever i et stabilt, velfungerende demokrati – og vi er i utgangspunktet selvforsynt med energi fra den fornybare fossekraften. I tillegg har vi vunnet i lotteriet og blitt i stand til å skape enorme inntekter fra ikke-fornybare ressurser under havbunnen på kontinentalsokkelen. Klok forvaltning av overfloden har også gitt oss Oljefondet som skal videreføre rikdommen til framtidige generasjoner.

I denne konteksten er det blitt stadig mer utfordrende å forvalte og formidle en oljehistorie som i økende grad er preget av et skarpere politisk ordskifte, etisk problematisering og ikke minst; sterke følelser blant folk flest. Oljemuseet skal manøvrere i et meningsrom som i mange tilfeller har mistet viktige proporsjoner når det gjelder Norges bidrag til verdens energiforsyning. Og midt oppi dette opplever vi ofte at museet blir betraktet som en lydig hund som mest sannsynlig vil unngå å adressere de problematiske sidene ved at Norge er en del av

den globale fossilnæringen. De samme kritikerne betrakter oss som er museum som i stor grad blir finansiert av oljeindustrien.

Slike oppfatninger må vi nok bare leve med. Noe av dette er forståelig, og kan forklares med at folk flest naturlig nok ikke har kunnskap om hvilke etiske retningslinjer som ligger til grunn for all seriøs museumsdrift. For oss som jobber på innsiden av museet kan det likevel være både irriterende og provoserende at folk tror vi er «i lomma på» olje- og gassindustrien. Overfor mange av våre besøkende vil vi kanskje aldri lykkes i å skape forståelse for hvordan vi tenker om vår rolle som en uavhengig og sannhetssøkende institusjon. Det er ikke nok bare å si det – vi må også gjøre det i praksis. Og noen fortellinger omkring oljeeventyrets skyggesider er selvsagt inkludert i museets fortelling: Ulykkene, nordsjødykkerne og utfordringene knyttet til energiklima er kanskje de mest synlige eksemplene vi har jobbet med opp gjennom årene.

«Follow the money»? Er det slik at Oljemuseet har en usunn økonomisk relasjon til olje- og gassindustrien? Vi skal selvsagt erkjenne at museet i noen grad nyter godt av sponsormidler fra petroleumsnæringen, både til prosjekter og til drift. I et liberalt demokrati er det en forventning om at museer mottar økonomisk støtte fra næringsliv og filantroper som ønsker å bidra til å fremme museets formål. I dag utgjør industriens bidrag mindre enn en tiendedel av museets inntekter – mens stat, fylke og kommune sørger for halvparten. Resten er egne inntekter.

Vår største økonomiske avhengighet er knyttet til det statlige bidraget fra Olje- og energidepartementet. Hva betyr det for vår uavhengighet og integritet? Det kan med rette hevdes at museer har blitt tillagt en rolle for å fremme et politisk mål eller som del av et nasjonsbyggingsprosjekt. I Norge var dette sikkert tilfelle for over 100 år siden da bondesamfunnet og sjøfarten fikk sine museer på Bygdøy. Norsk Oljemuseum inngår ikke i en slik tradisjon. Etableringen av museet var ikke politisk motivert, og vi har aldri mottatt et eneste signal fra vår statlige hovedforsørger om hvordan oljehistorien skal anrettes. Det er en tillit vi gjennom årene har satt pris på.

Hvordan kan vi så leve opp til verdiene våre og formidle en oljehistorie som blir sannferdig og balansert? På bakgrunn av dagens polariserte debatt er dette en stor utfordring. Men det skal aldri være tvil om at hovedmålet for oss som arbeider på Norsk Oljemuseum er å dokumentere og presentere oljehistorien på en mest mulig åpen, uavhengig og troverdig måte. Samtidig er det mulig å fortelle den samme historien med viss en stolthet over det som er utrettet i løpet av de første 50 årene som oljenasjon. Fortsatt er vi midt i en spennende reise som ingen kan forutse slutten på. Og en ting er sikkert: Det er ikke min generasjon museumsforvaltere som skal fortelle om den tiden da oljen tok slutt...

Stavanger, 26. april 2018

Finn E. Krogh
Direktør